

KASZTAN (33) *sb m*

kasztan (25), **kastan** (8); kasztan *FalZioł* (4), *RejWiz* (7), *BielKron* (6), *SienLek* (3), *PapPrPan*, *PudłFr*; kastan *Murm*; kasztan : kastan *Mącz* (2 : 6), *Calep* (1 : 1).

ka- (22), kã- (5); ka- *RejWiz* (7), *BielKron* (6), *SienLek* (3), *PapPrPan*; kã- *Murm*, *PudłFr*; ka- : kã- *Mącz* (5 : 3). ◇ -ãn. ◇ -an- (10), -ãn- (10); -an- *PapPrPan*; -ãn- *SienLek*, *PudłFr*; -an- : -ãn- *RejWiz* (3 : 1), *BielKron* (5 : 1), *Mącz* (1 : 6).

sg *N* kasztãn (7). ◇ *A* kasztãn (1). ◇ *pl N* kasztany (13). ◇ *G* kasztanów (6); -ów (2), -(o)w (4). ◇ *D* kasztan(o)m (1). ◇ *A* kasztany (2). ◇ *I* kasztany (2). ◇ *L* kasztani(e)ch (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVII – XVIII w.

1. *bot. Castanea sativa Mill. (Rost); kasztan jadalny, drzewo śródziemnomorskie z rodziny bukowatych (Fagaceae) o jadalnych owocach; castanea Mącz, Cn (6) : Przyżli potym do domku áno ogrodzono/ Onym nadobnym płotem drzewki ofádzono/ Kálztány/ więc Figámi/ więc Pomoránczými RejWiz 64v; Siedzi łobie nád źrzodłem/ podpárł łie o Kálztan RejWiz 146v, 24; Castanea, Kaftan/ ták drzewo yáko y orzech Mącz 40a; SienLek 216v, X2.*

2. *Owoc (orzech) drzewa kasztanowego; castanea Murm, Mącz, Cn; balanitis Calep, Cn; balanites, (heracleotica) nux Mącz; balanus (Sardianus), castanea nux, sardiana Cn (26) : Murm 109; KAłztany łá zimne około pirwżego łtopnia FalZioł III 14c, +6a, III 14c, V 18a; Náłtáwiał Fig/ Rozinkow/ y Mirábolanow/ Gronek winnych bronatnych/ Orzechow/ Kálztánow. Widzę żeś łie łpracował/ iedz byś łie otrzeźwił RejWiz 109, 65v, 91, 101; Ci też łudźie ná wyłpie Hiłzpanie [...] chłeb pieką s korzenia/ kthory podobien łmákiem ku łwieżym Kálztánom. BielKron 441v, 284v [3 r.], 442v, 443v; Mącz 23a, 99a, 125a, 154d, 255c; SienLek 7v; PapPrPan H3v; Echinus – Szczeczini na kaftaniech. Calep 347b, 122a. [Cf znac. 1. Mącz 40a].*

Zwrot: »kasztany przypiekać« (1): Kálztanów bęđzie w ogniu dźiėwczę przypiekałó PudłFr 31.

Wyrażenie: »gładki kastan« (1): Castaneae molles, Castaneae hirsutae, Yedny gładkie á drugie kołmáte kaftany. Mącz 40a.

3. *bot. Zestawienie: »kołący, kosmaty kasztan« = prawdopodobnie drzewo nazywane dziś Aesculus hippocastanum L., kasztanowiec zwyczajny, z rodziny kasztanowcowatych (Hippocastanaceae) pochodzenia bałkańskiego Mącz (1) : Hirsutae castaneae, Kołące kałztány. Mącz 156d. [Cf 2. »gładki kastan«].*